

Η μαθητεία του Γ. Εφραίμ Κατουνακιώτη στον Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή (Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός († 2009))

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

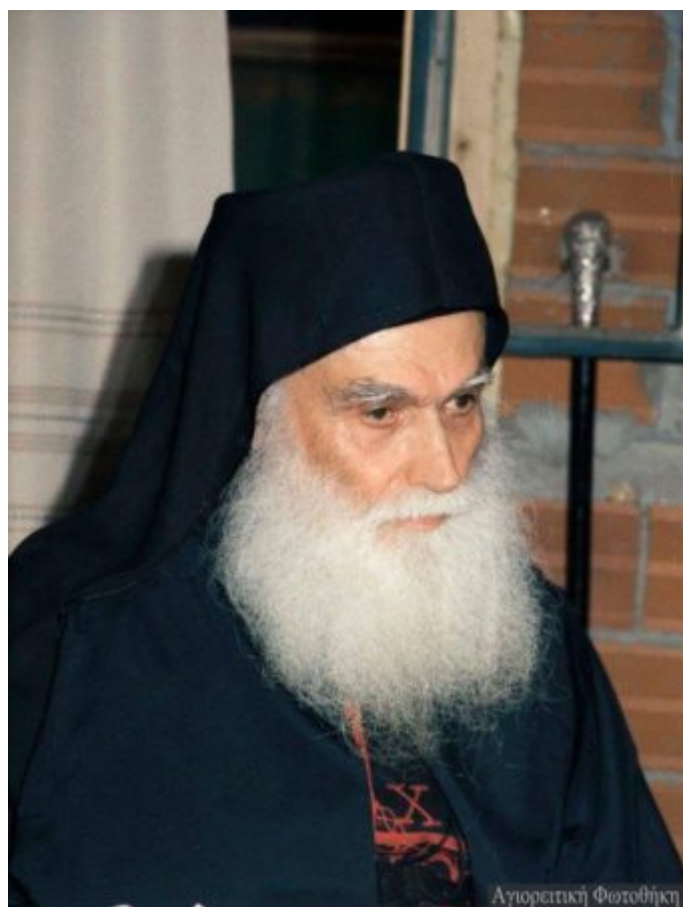
Ο Γέροντας Ιωσήφ έμενε τότε στον Άγιο Βασίλειο, το υψηλότερο ασκητικό μέρος πάνω από τα Κατουνάκια, παράλληλο σε υψόμετρο με την Κερασιά. Κυρίαρχος Μονή των ασκητικών αυτών περιοχών είναι η Μεγίστη Λαύρα. Σε αυτά τα ερημικά μέρη ησύχαζε ο Γέροντας μας. Εκεί τον γνώρισε ο αείμνηστος Γέροντας Εφραίμ.

Τον επισκέφθηκαν με τον Γέροντα Νικηφόρο, που είχε ιδιαίτερη ευλάβεια στον Γέροντα Ιωσήφ. Όπως μας έλεγε ο ίδιος, του προκάλεσε συγκίνηση και θαυμασμό η ερώτηση του Γέροντος Ιωσήφ προς τον Γέροντά του, που έγινε κατά την πρώτη συνάντησή τους. Δεν αναφερόταν στο εργόχειρο ή την ικανότητα του υποτακτικού στις διάφορες εργασίες της καλύβης.

Ο Γέροντας ρώτησε: « Κάνει, παπά Νικηφόρε, ο Εφραίμ υπακοή;». Ο παπα- Εφραίμ

μας έλεγε γι' αυτήν την ερώτηση κατά την πρώτη συνάντησή τους. « Αυτό με συγκλόνισε. Αισθάνθηκα ότι μέσα σε αυτόν τον Γέροντα υπάρχει ζωή και Χάρης, γιατί αυτή την ερώτηση από κανένα άλλον δεν την είχα ακούσει. Ευτυχώς που ο παπα- Νικηφόρος δεν με εμπόδιζε να επισκέπτομαι και να διδάσκομαι από αυτόν την Πατερική παράδοση».

Όλα τα ερωτήματά του, αλλά και όσα η απειρία του προκαλούσε, θα εύρισκαν τώρα απαντήσεις και ερμηνεία. Αυτό πραγματοποιήθηκε με την γνωριμία και τον σύνδεσμό του με τον Γέροντα Ιωσήφ. Πολύ σύντομα διδάχθηκε το νόημα του πνευματικού νόμου και την ευμέθοδο πάλη του αοράτου πολέμου, που του έγιναν ισόβια καθήκοντα και έπαθλα του ζήλου και της ευλαβείας του.

Μας έλεγε ότι είχε λογισμούς να φύγει από τον Γέροντά του, γιατί δεν βρήκε τίποτε πνευματικό. Ο Γέροντας Ιωσήφ τον συμβούλευσε να μην φύγει, αλλά να παραμείνει με ταπεινό φρόνημα και θα τον βοηθούσε αυτός πνευματικά. « Έβλεπε μέσα μου, όλο τον εαυτό μου. Με λεπτομέρεια μου ερμήνευε το τι θα μου συμβεί μέχρι τέλους της ζωής μου. Τώρα που τα βλέπω, καταλαβαίνω τι σημαίνει άνθρωπος του Θεού, τι σημαίνει άγιος».

Μια μέρα μετά την Λειτουργία τον κράτησε κοντά του και του είπε: « Ξέρω τους λογισμούς σου και όλη την κατάστασή σου. Μην φοβάσαι. Δεν θα σε αφήσω μόνο».

Άρχισε να του ερμηνεύει περί πράξεως και θεωρίας, ειδικά δε τους καρπούς της νηπτικής εργασίας, που προκαλεί η εσωστρέφεια.

«Η θεία Χάρις που ήδη ενδημεί στην ψυχή σου θα αυξηθεί όπως Αυτή γνωρίζει και θα σου γίνεται “τα πάντα εν πάσι”. Στις απότομες δυσκολίες θα μορφοποιείται σε εικόνες και σχήματα και θα σε βοηθεί. Θα σε ειρηνοποιεί στις ταραχές, θα σου ανοίγει τον νου να καταλαβαίνεις τα μυστήρια της θείας Προνοίας, που θα συναντάς».

Του όρισε ένα πρόγραμμα ως πρώτη αρχή. «Θα αρχίσεις να λες την ευχή “Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησον με” για μία ώρα. Να το πεις όμως στον Γέροντά σου για να μην θεωρηθεί δικό σου θέλημα». Ο Γέροντάς του, απλός όπως ήταν, δεν κατάλαβε τι σημαίνει αυτό και δεν τον εμπόδισε.

Όταν ξαναπήγε για Λειτουργία, τον ρώτησε ο Γέροντας Ιωσήφ, αν κράτησε το πρόγραμμα. Αυτός απάντησε: «Γέροντα, με αυτήν την ευχή από τα μάτια μου τρέχουν ποτάμι τα δάκρυα και μέσα μου αισθάνομαι σαν αναβρασμό. Μια φωτιά καίει στην καρδιά μου για τον Χριστό». Από τότε με την συμπαράσταση του Γέροντος Ιωσήφ άρχισε να μυείται στα μυστήρια της νηπτικής εργασίας. Αυτή η εργασία προκαλεί την κάθαρση της καρδιάς και τον θείο φωτισμό. Έτσι αναδείχθηκε αθωνικός φωστήρας για παρηγοριά μας στους τα «τέλη των αιώνων καταντήσαντας».

Ως ιερέας, ο παπα-Εφραίμ, είχε την δυνατότητα να επισκέπτεται πιο συχνά τον Γέροντά μας Ιωσήφ. Τρεις ή τέσσερεις φορές την εβδομάδα ανέβαινε για την τέλεση της θείας Λειτουργίας. Από τα Κατουνάκια προς τον Άγιο Βασίλειο ήταν αρκετή ανηφόρα. Η νεανική ηλικία και ο πνευματικός ζήλος του παπα-Εφραίμ τα υπερέβαιναν. Μάλιστα οι διηγήσεις των παλαιών Πατέρων μας, τον ερέθιζαν προς φιλοπονία, την περιεκτική ενέργεια της προκοπής.

Πολλές φορές από το ζήλο του να βρεθεί κοντά στον “δάσκαλό” του, έτσι ονόμαζε τον Γέροντα, πήγαινε νωρίτερα και καθόταν στο πεζούλι περιμένοντας να του ανοίξουν. Το τυπικό του Γέροντος Ιωσήφ ήταν αυστηρό και απαραβίαστο. Το τηρούσαν με ακρίβεια και ικανοποιούσε τον νέο ιερομόναχο αθλητή στην αρχική πορεία του ζήλου του, αφού άμαθε την σημασία της φιλοπονίας, στην οποία υπάρχει το πλήρωμα της άρσεως του σταυρού.

Το πρόγραμμα του Γέροντος Ιωσήφ συνοπτικά ήταν το ακόλουθο. Τέλεση Εσπερινού με κομποσχοίνι. Επίσημο γεύμα και μετά ξεκούραση με ύπνο. Έγερση, μικρή περισυλλογή και ένας καφές. Μετά ο καθένας αποσυρόταν και άρχιζε την αγρυπνία με κομποσχοίνι, μέχρι τα μεσάνυχτα. Στην συνέχεια άρχιζε η θεία

Λειτουργία, με ησυχία και γαλήνη, αυτήν που απαιτεί η εσωστρέφεια.

Το βάθος αυτού του μυστηρίου της «εν πνεύματι και ησυχία» λατρείας, που πάντοτε με συγκίνηση και έξαρση προσπαθούσε να μοιραστεί, επειδή πάντοτε το “έπασχε” ο

Επειδή η ζωή στην περιφέρεια του Αγίου

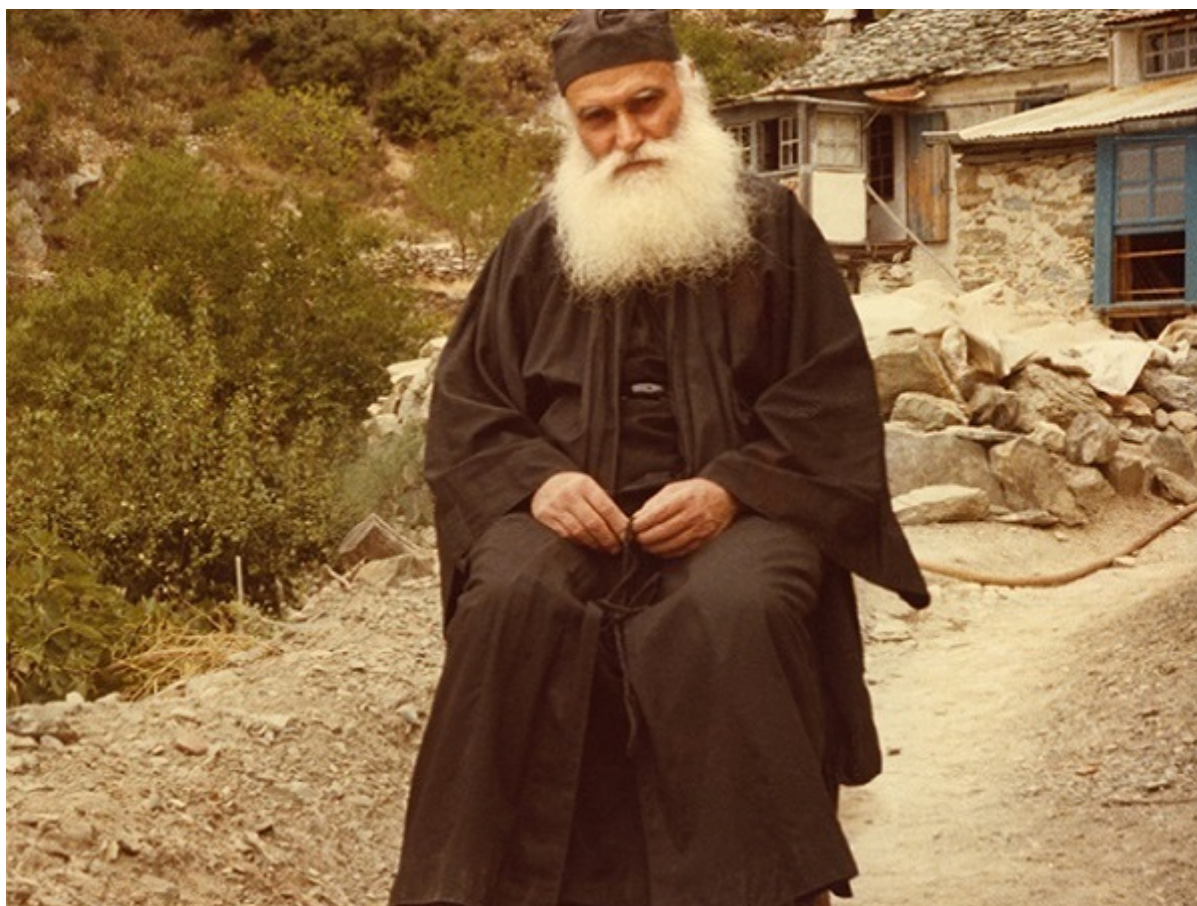
Βασιλείου δεν ήταν υποφερτή, μετακινήθηκαν σε χαμηλότερα μέρη, στην Μικρή Αγία Άννα, παίρνοντας μαζί τους τα μηδαμινά υπάρχοντά τους. Μερικά σπήλαια σε μία απότομη πλαγιά προς την θάλασσα αποτελούσαν δείγματα ότι κάποτε κατοικούσαν εκεί ασκητές. Κουράστηκαν να μεταβάλουν την αγριότητα και αποτομία του τόπου κατοικήσιμη. Ειδικά όμως ταλαιπωρήθηκαν, για να κτίσουν ένα μικρό ναό «εις τιμήν και μνήμην του Τιμίου Προδρόμου», που αγαπούσε ιδιαίτερα ο Γέροντάς μας. Στην προσπάθεια της κατασκευής συνέβαλε και ο λειτουργός παπα-Εφραίμ, κουβαλώντας κοκκινόχωμα από τα Κατούνάκια. Με πλίνθους, ξύλα του βουνού και λαμαρίνες σε ένα βαθούλωμα του βράχου, κτίστηκε ο μικρός ναός, ως εστία της Χάριτος στην πνευματική μάνδρα του μεγάλου Γέροντός μας Ιωσήφ. Εδώ τον γνωρίσαμε και εμείς. Από τον οσιώτατο Γέροντά μας Ιωσήφ ευδοκίμησαν ως καρποφόροι κλάδοι εκατοντάδες πνευματικοί φορείς για την πολυτάραχη γενεά μας!

Στην Μικρή Αγία Άννα παρέμεινε σχεδόν δύο μήνες ο παπα-Εφραίμ κοντά στον

Γέροντά και μνήθηκε στα μυστικότερα της ησυχαστικής ζωής και τα μυστήρια του πνευματικού νόμου. Μας τόνιζε, ως σημαντικό γεγονός στην ζωή του, την πληροφoρία και αίσθηση της Χάριτος, που πήρε από την ευλογία του Γέροντος σε αυτό το διάστημα που παρέμεινε κοντά του. Πόσο μας προκαλούσε την λαχτάρα και άναβε τον πόθο να αξιωθούμε και εμείς την ίδια ευλογία, αφού πάντοτε προσπαθούσαμε στις ίδιες γραμμές και στόχους, μάλιστα όταν οι αποδείξεις των συνασκητών μας ήταν τόσο βέβαιες και φανερές;

Χωρίς κόπο πειθαρχούσε στις υποδείξεις του δασκάλου στην ζωή της “πρακτικής”, κατά τους Πατέρες. Αυτήν ακολουθεί η “θεωρία”, το υψηλότερο αποτέλεσμα της ανθρωπίνης προσπάθειας με συνεργασία της θείας Χάριτος, και στην οποία ως βραβείο δίδεται ο αγιασμός. Η πεμπτουσία της ευλογημένης πρακτικής, αλλά και του παραδείγματος του Κυρίου μας, είναι η με επίγνωση υποταγή και υπακοή και αυτός ήταν πλέον ο σκοπός όλων των επιδιώξεων του νέου αθλητού.

Με κύριο μέσο την υποταγή και υπακοή έφθασε με την Χάρη του Χριστού στον θρίαμβο του αγιασμού. «Υπακοή ζωή, παρακοή θάνατος», συνεχώς επαναλάμβανε.

Ποιά ήταν η αιτία της πτώσεως, της φθοράς και του θανάτου του ανθρώπου; Ποιά ήταν η αιτία της παλιγγενεσίας και της αναστάσεως; Ποιά ήταν η αιτία της υποταγής και υπακοής του Θεού Λόγου; Σκοπός της δεν ήταν να εκριζώσει τον

σατανικό αυταρχισμό, που προκάλεσε τον όλεθρο του θανάτου και να αποδείξει ως οντολογικό στοιχείο ζωής την εξάρτηση από τον Θεό, αφού όλα τα όντα ως αιτιατά υπάρχουν και ευδοκιμούν μόνο κάτω από την επίδραση του Αιτίου; Όσοι άνθρωποι υποτάσσονται με όλη την προαίρεσή τους στον νομοδότη Θεό, συντηρούνται με την εξάρτηση και αντλούν από Αυτόν, επειδή είναι Αειζωία, όχι μόνο την ύπαρξη, αλλά και την προαγωγή και την παράταση. Ή όπως αναφέρει ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής τα λογικά όντα ως αιτιατά και αυτεξούσια εκτός από “το είναι”, έχουν την δυνατότητα να λάβουν από τον δημιουργό Θεό “το ευ είναι” και “το αεί ευ είναι”.

Αυτό το μεγάλο μυστήριο, πολύ νωρίς συνέλαβε ο νεαρός αθλητής, μοναχός και ιερέας Εφραίμ και το εφάρμοσε ως μόνιμο καθήκον, χωρίς να παραμελεί τα υπόλοιπα καθήκοντά του προς τον Γέροντα Νικηφόρο. Έχοντας πλήρη γνώση των αποτελεσμάτων της παρακοής και της αμελείας του προγράμματος, κρατούσε την ακρίβεια της συνειδήσεως, πολλές φορές σε βαθμό αυτοθυσίας και μαρτυρικής αθλήσεως, που ήταν χαρακτηριστικό της ζωής του. Η παρουσία του μόνο προκαλούσε στους προσεκτικούς την αφύπνιση και εγρήγορση. Στην ευτέλειά μου, έδειχνε πάντοτε αγάπη και αυτό ήταν αφορμή προσοχής και θάρρους στις διάφορες αποθαρρύνσεις της νεανικής απειρίας μου.

(Γ. Ιωσήφ Βατοπαιδινού, *Ο χαρισματούχος υποτακτικός Γέροντας Εφραίμ ο Κατουνακιώτης*, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 12, σ. 41-49)